

czne w zakresie oznaczania rodzajów i gatunków.

Ponadto klucz zawiera odpowiednio omówiony wykaz piśmiennictwa, skrócony wykaz systematycznych nazw łacińskich, plan podziału na części wydawnictwa „Klucze do oznaczania owadów Polski”, podział na zeszyty części XIX — Coleoptera oraz informacje dotyczące zamawiania i wymiany „Kluczy”.

Romuald Gołębiewski

B. I. NIEKRASOW; OSNOWY SIEMIENOWIEDZENIA DREWNIANYCH RASTIENIJ PRI INTRODUKЦИИ (PODSTAWY NASIENICTWA ROŚLIN DRZEWIANYCH PRZY INTRODUKЦИИ), Izdatielstwo „Nauka” Moskwa 1973. S. 280, tab. 46, ryc. 22, poz. bibliogr. 948, nakład 1200 egz., cena 2 ruble 26 kop.

Książka jest monografią poświęconą teoretycznym i praktycznym problemom z zakresu introdukcji roślin drzewiastych. Ilustrację problemów teoretycznych stanowią doświadczenia i obserwacje prowadzone w arboretum Oddziału Dendrologii Głównego Ogrodu Botanicznego Akademii Nauk ZSRR. Monografia obejmuje 8 części poprzedzonych wstępem oraz zakończone, które jest krótkim podsumowaniem całości. Każda część pracy zakończona jest wnioskami. Dzięki takiemu układowi problemy, stanowiące treść książki, zostały przedstawione w sposób przejrzysty z wyeksponowaniem szczególnie ważnych zagadnień.

Oto tytuły poszczególnych części książki: 1. Zagadnienie badania nasion w problemie aklimatyzacji. 2. Ocena biologiczna produktywności nasiennej roślin drzewiastych przy introdukcji. 3. Właściwości biologiczne nasion introdukowanych roślin drzewiastych. 4. Przechowywanie i przedsięwzięte przygotowanie nasion przy introdukcji. 5. Zmienność w obradzaniu i w jakości nasion introdukowanych roślin drzewiastych. 6. Sztuczne zwiększanie żywotno-

ści nasion introdukowanych roślin drzewiastych. 7. Selekcyjno-genetyczne aspekty nasiennictwa introdukowanych roślin. 8. Biologiczne podstawy nasiennictwa introdukowanych roślin drzewiastych.

W części I przedstawione są zadania stojące przed nasiennictwem roślin introdukowanych — odrębnym kierunkiem w nauce o nasionach. Kierunek ten charakteryzuje się specyfiką obiektów i metod badawczych. Obiektami badań są nasiona roślin występujących na naturalnych stanowiskach i nasiona otrzymane w nowych warunkach rozwoju roślin, na różnych etapach procesu aklimatyzacji. Do podstawowych zadań nasiennictwa roślin introdukowanych autor zalicza eksperymentalne uzasadnienie teoretycznych podstaw aklimatyzacji, związanych z generatywnym rozwojem i rozmnażaniem przez nasiona.

W części II autor zwraca uwagę na duże znaczenie określania intensywności owocowania introdukowanych roślin. Często spotykane u introdukowanych roślin anomalie generatywnego rozwoju stanowią również ważny problem. Wyjaśnienie ich powstawania pozwoliłoby, zdaniem autora, lepiej zrozumieć zależność generatywnego rozwoju od nowych warunków środowiska.

W części III autor omawia metody oceny żywotności nasion, podkreślając zalety metod rentgenograficznych, które jako jedyne nie niszczą nasion w czasie próby. Pozwala to na badanie zależności między budową morfologiczną a fizjologicznymi właściwościami nasion. W wyniku analizy porównawczej jakości pyłku i nasion autor stwierdza istniejące między nimi korelacje. Jakość pyłku oznaczano metodą kiełkowania na celofanie.

W części IV autor podkreśla znaczenie właściwego przechowywania nasion przeznaczonych do introdukcji, zwłaszcza przy transporcie na duże odległości. Nasiona roślin introdukowanych często

powstają w odmiennych warunkach klimatycznych, dlatego wydaje się konieczne, stwierdza autor, zróżnicowanie metod przedsięwziętego przygotowania.

Część V zawiera uwagi dotyczące zmienności osobniczej w obradzaniu i jakości nasion. Jest to zagadnienie któremu, zdaniem autora, powinno poświęcać się więcej uwagi.

Metody sztucznego zwiększania żywotności nasion opisane są w części VI. Autor opisuje następujące metody: dodatkowe zapylanie, wykorzystanie licznych chemicznych związków, optymalizacja warunków wegetacji i hodowla zarodków z niedorozwiniętych nasion w warunkach sztucznej pożywki.

W części VII autor stwierdza, że przez sztuczną geograficzną izolację grup roślin rozwijającej się w nowych warunkach doprowadza się do powstawania nowych form, jak również do eliminowania osobników najslabiej przystosowujących się. Ma to duże znaczenie w pracach nad ewolucją i selek-

cją gatunków drzewiastych. Autor podkreśla również znaczenie wczesnej diagnostyki, czyli ustalenia korelacji między morfologicznymi cechami nasion i początkowym wzrostem wykiełkowanych z nich roślin.

W części VIII autor podaje ogólne zasady zakładania plantacji nasiennych.

Uzupełnienie książki stanowi lista 473 gatunków drzew i krzewów Głównego Ogrodu Botanicznego Akademii Nauk ZSRR. Przy każdym gatunku podano: wiek, ilość owoców przeciętnie na jedną roślinę w gramach, wagę 100 owoców, procent owoców zawierających nasiona, liczbę nasion w jednym owocu, wagę 1000 nasion, żywotność nasion i żywotność pyłku.

Książka jest przeznaczona głównie dla botaników, leśników, dendrologów, jednak ze względu na istotę poruszanych zagadnień, zapewne znajdzie wielu czytelników spośród pokrewnych specjalności.

Stanisław Niemtur